

KATY HAYS

ARKADOS

Romanas

baltos lankos

Katy Hays

Arkados

romanas

Iš anglų kalbos vertė Eglė Petrauskaitė

baltos lankos

Ketvirtas skyrius

Per pirmąją Arkadose praleistą savaitę, kupiną švelnaus popiečių krapnojimo ir šlapio akmens bei žydinčių augalų kvapo, labai aiškiai supratau, ko Patrikas iš mūsų (ir iš manęs) tikisi. Parodą dar tik planavo, vadinasi, krūvos pagrindinės medžiagos tyrimų (kurių Patrikui reikėjo norint identifikuoti meno kūrinius ir pateikti paskolų paraiškas) krito ant mudviejų pečių. Medžiagą privalėjom surinkti iki rugpjūčio pabaigos. Užduotis buvo sudėtinga, tačiau nepaprastai troškau įrodyti, kad sugebėsiu ją atlikti. Ir nors Patrikas griežtai žiūrėjo į nustatytus terminus, neskubėdamas supažindino mane su visa medžiaga ir pačia vieta.

– Dirbsi su šiais sąrašais, – pasakė jis dėdamas bibliotekoje ant mūsų darbo stalo ryšulį popierių ir prisitraukė kėdę greta manosios. – Savaime suprantama, Reičelė jau turi jų kopijas.

Perverčiau popierius. Ten buvo surašyti antikos laikų ateities spėjimo būdai ir praktikos. Viskas nuo kleromantijos (kitaip – burtų metimo) iki piromantijos. Apie kai kurias sąrašo sąvokas – tokias kaip auspicija – žinojau tik tiek, kad jos reiškia kažką išpranašauta arba numatyta. Tik vėliau sužinojau, kad auspicija iš tikrųjų yra ateities spėjimas iš šiaip

skraidančių arba migruojančių paukščių būrio formos. Sąrašas buvo pilnas dokumentų ir autorių, kuriuos, atradusios bibliotekoje, turėjome išnaršyti ieškodamos būrimo užuominų. Dar viename atskirame skyriuje Patrikas buvo pateikęs ir sąrašą meno kūrinių, kuriuos ketino eksponuoti parodoje. Pastebėjau, kad tarp tų kūrinių yra ir Taro kortų.

– Susitikę kartą per savaitę pažiūrėsim, kiek pasistūmėjai į priekį. O kol kas, jeigu kils kokių klausimų, manau, Reičelė tau padės.

Vėl peržvelgiau įduotą medžiagą. Buvo aišku, kad net ir pasidalijus darbą reikės perskaityti tūkstančius puslapių, peržiūrėti šimtus meno kūrinių, ištyrinėti dešimtis ateities spėjimo metodų.

– Ene, – tarė jis, vis dar sėdėdamas greta. Mūsų kėdžių ranktūriai lietsi. Kitapus stalo Reičelė dirbo su garsaus Renesanso astrologo Girolamo Cardano dienoraščiais. Vis dėlto kas kelios minutės ji vis dirstelėdavo į kitą grubiai tašyto ažuolo stalo pusę, kur mudu su Patriku aptarinėjome reikalus. – Aš bet ko į Arkadas neatsivežu. Čia mes tarytum šeima, ir jeigu sekasi tau – sekasi mums visiems. Jeigu šią vasarą gerai padirbėsi, galėsim tau padėt.

Atsisukusi tiesiai į Patriką akies krašteliu mačiau mus stebinčią Reičelę.

– Ene, ko nori pasiekti ir kaip galėtume tau padėti?

Dar niekas taip tiesiai šviesiai nebuvo klausęs apie mano tikslus, jau nekalbant apie aiškų siūlymą padėti juos įgyvendinti. Kol karštligiškai mažčiau, ką atsakyti, Patrikas sėdėjo draugiškoje tyloje sudėjęs sau ant kelių rankas ir stebėdamas, kaip muistausi.

– Esu čia, nes noriu būti mokslininkė, – galiausiai tariau.

Tokia ta tiesa. Ir lengviau virškinama negu visos kitos tiesos, kuriomis dar nenorėjau dalintis: kad po praeitų metų Vola Vola man visuomet primins mirtį, kad neturiu jokio kito pasirinkimo, kad netikiu galinti dirbti kokį kitą darbą, reikalaujantį iš manęs gyventi dabartimi. Kad iš dalies viską darau dėl tėčio, dėl mūsų.

– Ir mes galim tau padėti, – pradėjo Patrikas sąmoningai ištesdamas balses. – Supažindinti tave su tinkamais žmonėmis. Parašyti gerų rekomendacijų. Prieš tau siunčiant kam nors savo darbus, aš netgi mielu noru juos perskaitysiu ir pateiksiu rekomendacijų. Ir nors pačios stipendijos būna svarbios ir vertingos, nereikia taikytis vien į jas. Iš jų neišgyvensi. Ne visai. Nors ir norėtumėm, kad taip būtų. Ene, mačiau, kaip ėjai pro galerijas. Kiek laiko praleidai prie kiekvieno kūrinio. Apžiūri viską pamažu, su meile. Tu – daugiau negu mokslininkė.

Suvokiau, kad Patrikas moka kalbėti be mandagių užuolankų. Už jo kalbos ir dėmesio slypėjo jėga, tačiau jis buvo ir be galo mandagus, nuolat užtikrindavo, kad jaustumėsi laisvai. Tad nors ir atrodė, kad jis bando prasibrauti pro mano profesionaliai susikurtą kiautą, nesijaučiau nepatogiai. Man palengvėjo, nes galėjau viską sakyti tiesiai šviesiai. Jam ir netgi Reičelei. Savaiame suprantama, jis buvo teišus. Viskas aplinkui – pati vieta, daiktai, praeities magija, stipendija – visa tai buvo daugiau negu darbas. Čia slypėjo mano siekta transformacija. Būdas tapti kažkuo kitu.

Man neištarus nė žodžio, jis kalbėjo toliau:

– Žinai, Ene. Kai čia atvykai, nusprendžiau peržvelgti tavo paraišką. Aišku, tik tam, kad būčiau tikras, jog optimaliai pritaikome tavo įgūdžius. Ir likau labai nustebintas. Sakai, užaugai Vola Voloje?

– Taip.

– Bet kalbi šešiomis kalbomis?

– Septyniomis, – tariau. – Nors trys jų jau mirusios. Iš esmės galiu skaityti lotynų, senovės graikų kalbomis ir trylikto amžiaus Ligūrijos tarme iš Genujos. Kalbu itališkai, vokiškai ir neapolietišškai. Ir, savaime suprantama, angliškai.

– Bet kuriuo atveju nepakartojama.

– Kad daugiau Vola Voloje nebuvo kas veikti. – Patraukiau pečiais. – Tik mokytis. Ir dirbti.

Buvau pratusi sumenkinti įtaką, kurią mano gyvenimui padarė tėčio žavėjimasis kalbomis. Mudu siejo ta seniai prarastų kalbų analizė ir slaptų jų kodų mokymasis. Tai siejo tik mudu. Nesvarstėme, kaip tai galėtų praversti mano karjerai. Ar jo karjerai. Vis dėlto mūsų meilė kalboms buvo tarytum paslaptis, kurią norėjau pasilaikyti sau, net jeigu Patrikas buvo nusiteikęs iš manęs išvilioti visa kita.

– Ir dirbai su Ričardu, ar ne?

Nebuvo tekę girdėti, kad kas nors mano darbo vadovą vadintų vien vardu, tad sekundę sumišau, apie kokį Ričardą mes čia kalbam. Tačiau, savaime suprantama, Patrikas buvo perskaitęs visus mano paraiškos dokumentus ir tikrai bus matęs Ričardo Lingrafo rekomendaciją.

– Taip. Visus ketverius metus.

– Kadaise pažinojau Ričardą. Labai seniai. Kai studijavau magistrantūrą Pensilvanijos universitete, Prinstone jis buvo paniręs į tikrai drąsią veiklą. Tau pasisėkė su darbo vadovu. Labai smalsus ir talentingas žmogus. – Ir tada labiau sau negu man pridūrė: – Vis dar stebiuosi, kodėl jis išvažiavo į Vitmaną. Keistoj vietoj atsidūrė.

– Jis mėgdavo sakyti, kad jam patinka vietos oras.

– Na, taip, – tarė Patrikas pirštais greitai barbendamas į stalą. – Ko gero, čia yra dalis tiesos. – Tada po akimirkos pridūrė: – Ene, negaliu nieko garantuoti. Bet jeigu dirbsi taip gerai, kaip tikiuosi, neabejoju, kad Arkados padės tau nusigauti, kur išties nori.

– Dėkui.

Akimirką sudvejojau. Reičelė visą laiką ten sėdėjo klausydama. Norėjau čia ir užbaigti, padėkoti Patrikui už siūlomą pagalbą, tačiau man dar magėjo paklausti vieno dalyko, net jeigu tai ir būtų sugriovę tą abejingumo įvaizdį, kurį stengiausi išlaikyti Reičelės akivaizdoje nuo pat tada, kai atvykau į muziejų.

– O po šios vasaros? Dar neturiu kito darbo, tačiau norėčiau likti mieste. Čia, jeigu jums manęs reiktų. – Pažvelgiau kitapus stalo tiesiai Reičelei į akis, bandydama aukštėliau kilstelėti smakrą, šiek tiek ilgiau išlaikyti žvilgsnį.

– Matysim, kaip bus, – tarė Patrikas. – Kas žino, kas bus ateity?

Tuomet pastebėjau, kad Patrikas, matyt, išsitraukęs iš kišenės, kažką suka tarp pirštų – raudono kaspino skiautę, ir tas veiksmas atrodė lyg nesąmoningas įprotis, savotiška meditacija.

Darkart peržvelgiau man įduotus sąrašus.

– Ene, mums tavęs reikia. Reikia tavo pagalbos, – pasakė jis dėmesingai žvelgdamas man veidan. – Nepamiršk. Čia tau ne labdara.

Manau, jis nuo pat pradžių man buvo šiek tiek kritęs į akį. Tai, kaip teiraudavosi mūsų nuomonės apie savo tyrimus, kaip vertino mano kalbos įgūdžius dažnai įduodamas vertimo užduočių, visiškai pasitikėdamas mano gebėjimais. Jis netgi

palaikydavo duris mums įeinant ir atnešdavo mums per pietus kavos: pirmą kartą gyvenime aukštesnes pareigas užimantis asmuo elgėsi su manim nuoširdžiai ir maloniai. Ir jis jau buvo parodęs man daugiau dėmesio negu daugelis universitete pažintų vaikinų. Kai galiausiai paėmiau į rankas jo esė apie viduramžių kalendorines sistemas, manęs neturėjo nustebinti jos nepakartojamas novatoriškumas, bet vis dėlto nustebino. Kaskart jam su manim kalbantis, man imdavo rausti skruostai – stengdavausi susivaldyti, bet veltui. Tomis pirmosiomis dienomis bandžiau išsiaiškinti, ar jis su kuo nors draugauja (romantiškai). Tačiau vienintelis mano pastebėtas įrodymas tebuvo švelni ranka ant metalinės jo automobilio palangės keleivio pusėje. Tik ranka, jokio veido.

Telefone pasigirdo pažįstamai plonas mamos balsas:

– Aš tikrai daugiau nebegaliu.

Tėčio mirtis ją visiškai išderino. Jam mirus iškriko griežtas mūsų kasdienio gyvenimo ritmas: niekas nebepeikisdavo sugedusio pieno, nenupjaudavo užžėlusio mažo vejos lopinėlio, mama nebekeisdavo patalynės. Tada vieną dieną ji susitvarkydavo, griežtai ir staigiai viską vėl sustatydavo į vietas. Tačiau viskas vėl atsileisdavo. Iš pradžių lėtai, paskui greitai ir be gailėsčio, ir vėl iš naujo.

Tomis dienomis, prieš vėl viską suimdama į kumštį, mama visuomet puldavo į neveltį dėl namų tvarkos. „Kodėl kavos puodeliai čia? Kodėl niekas nepadedą į vietą? Kaip galima šitaip gyvent?“ Vis dėlto mama tikėjosi, jog aš toje netvarkoje taip ir gyvensiu. Kaskart man ką nors pakėlus, iš kito kambario atskriedavo jos balsas: „Kas nutiko tai vandens stiklinei?“ Arba: „Kodėl išpylei pieną?“ Tarytum palikdama

daiktus toje pat vietoje ji būtų bandžiusi pristabdyti bėgantį laiką ir jį suturėti. Tačiau tuo mirtis ir buvo tokia sunki: laikas nenumaldomai žengė į priekį, toldamas nuo tavo prarasto žmogaus.

– Ene, jie visur, – kalbėjo ji vis aukštesniu įtemptu balsu. – Jo daiktai. Marškiniai, drabužiai, batai, popieriai. Nebegaliu. Man jau per daug. Čia tikras šiukšlynas. Jis paliko krūvą šiukšlių, supranti?

Tuo metu ploviau indus ir, prigludusi telefoną prie skruosto, šluosčiau juos vieninteliu nuomojamame bute rastu virtuviniu rankšluosčiu. Pernelyg šykštėjau nusipirkti popierinių rankšluosčių.

– Mama, gal jau laikas ką nors atiduoti labdarai?

Buvau apie tai užsiminusi ir anksčiau. Ir nors iš pradžių ji paprastai sutinka, po kelių dienų persigalvoja ir palieka viską taip, kaip buvo jo mirties dieną. Išsaugo pustuščių skutimosi kremų ir nešvarių kojinių aukurą.

– Taip ir padarysiu. Paaukosiu labdarai. Visą. O visa kita tiesiog išmesiu.

– Mhm. – Nuėjusi prie savo mirtinai barškančio oro kondicionieriaus stipriai trinktelėjau į šoną. Regis, nuo smūgio apsukų dažnis vėl grįžo prie įprasto švelnaus gaudesio.

– Tik paskui nesiskųsk, kai nieko nebeliks. Kai grįši namo ir pamatysi, kad nieko nebėr. Kad negirdėčiau.

– Ir negirdėsi, mama, pažadu.

Daugiau nenorėjau to namo nė akyse regėti.

– Galbūt nusiųsiu tau šį bei tą į Niujorką. – Dabar ji tiesiog kalbėjosi su savimi. – Nė nežinau, ką čia siųst. Čia vien šlamštas, supranti? Paliko mums krūvą šlamšto. Tau ko nors reikia? Ko norėtum? Gal ko nors?

Pagalvojau apie tėčio daiktus ir kaip mama įprastai nė pastebėdama pro viską tiesiog praeidavo. Tik akimirkomis, kai pats namas ją tarytum pažadindavo, ji staiga pastebėdavo jo knygas, popierius ir drabužius – pamatydavo, kaip jis vis dar laikosi įsikibęs mūsų namų.

– Gerai, mama. Ką nors paimsiu. Atsiųsk man bet ką, kas, tavo galva, man patiktų, gerai?

Kitapus ragelio girdėjau, kaip ji kuičiasi: kažkur name, kadaise panėšėjusiame į namus, o ne į mauzoliejų, girdėjosi stiklo, popieriaus ir plastiko šlamesys.

Anksčiau taip nebuvo. Kažkada tie namai buvo pilni pokalbių ir šilumos, ir tėčio kikenimo, pilni humoro ir nuostabos. Tėtis buvo tas glaistas, užpildantis tarp manęs ir mamos staigiai atsivėrusius plyšius, nesutarimus, o be šio glaisto mes vis susidurdavom it trapus stiklas aštriais kampais.

– Mama, turiu eit. Jau vėlu. Tarp mūsų trijų valandų skirtumas, pameni?

Laukiau, kol atsakys. Bet girdėjosi tik krebždėjimas, nuolatinis judėjimas, padrikas ir dažnas kvėpavimas į ragelį, tad tiesiog nutraukiau pokalbį.

Baigiantis antrajai savaitei pasidarė aišku: kad ir kaip stengčiausi, atkartoti Reičelės aprangos stiliaus ir tvarkingo darbo su senaisiais tekstais man niekuomet nepavyks. Mano šiaip ne taip suderintos dvi aprangos dalys neatsverdavo jos vieno nesusiglamžiusio lininio džemperio. Palyginti su jos prabangiomis medžiagomis ir papuošalais, mano daiktai priminė nuobodžią imitaciją. Nebūčiau įstengusi ir taip santūriai bei pagarbiai bendrauti su Moira ir Luisu – mano bandymai skambėjo dirbtinai net man pačiai.

Įsivaizduodavau, kad mudvi pamatę muziejaus lankytojai (mat tą vasarą beveik visuomet buvom kartu) manęs gailisi, nes pastangų nereikalaujantis jos įvaizdis išryškindavo mano beviltiškumą. O kaipgi kitaip? Reičelė – visuomet pora žingsnių priekyje, Reičelė, užtikrintai nukreipianti pasiklydusius lankytojus ten, kur reikia, visuomet tyliai judanti Reičelė, kai vaikstant po galerijas mano pigių kelnių klešnės nuolat garsiai brūžindavosi viena į kitą. Ir jeigu tas garsas jau man rėžė ausį, tikriausiai jį pastebėjo ir kiti.

Negana to, į darbą dažnai atvykdavau prakaituotais marškiniais, kartais net ir kelnėmis, o mano plaukams buvo nė motais bet kokios mano pastangos juos suturėti. Kelias iki darbo buvo gana trumpas, Patriko tiesa – užtrukdavau trumpiau negu važiuodama iki Penktosios aveniu, tačiau kol nukulniuodavau Moningsaid Haitso gatvėmis iki A traukinio, pakeliui užsukdama kavos į mažą parduotuvę ant kampo, o tada vingiuotais Fort Trajono parko takais užkildavau į vieną aukščiausių Manhatano taškų, drėgnas oras jau būdavo padaręs savo. Prie tokio šleikštaus karščio nepratęs mano kūnas reaguodavo įnirtingai ir žaibiškai, kone atsiprašinėdamas.

Besibaigiant pirmajai mano savaitei muziejuje, Moira nužvelgė mane nuo galvos iki kojų ir pasakė, kad visuomet galiu sėsti į autobusą, kas penkiolika minučių kursuojantį nuo stoties iki muziejaus. Be to, jame veikia oro kondicionierius. Nors jaučiausi dėkinga sulaukusi tokio patarimo, pro akis neprasprūdo ir tai, kad, pamačiusi mane visą suplukusią, išprakaitavusią, nesuvaldomais plaukais, Moira žingtelėjo atgal. Savai me suprantama, Reičelė visuomet lyg niekur nieko išnirdavo iš neypatingo sedano, paleidžiančio ją kasryt devintą valandą priešais metalinius vartus aukštutinio keliuko viršuje.

Bet nors drėgnas oras ir varė iš proto – ypač mane, nes mano oda buvo pratusi prie sausrinių Rytų Vašingtono laukų, – muziejuje visur galėjai jausti nuo Hadsono upės atskriejantį vėšų vėjelį, kedenantį guobų viršūnes lyg milžinišką kilimą ore. Jaučiausi lyg dirbdama ne valstybinėje įstaigoje, o privačioje valdoje, Patriko prižiūrimoje iš nuošalios bibliotekos.

– Tai buvo jo pirmas darbas, – pasakė man Reičelė antros savaitės pabaigoje. – Iškart po magistro studijų. Nors jam nelabai ir reikėjo. Turiu omeny – darbo. Patriko senelis valstijos šiaurėj valdė akmenų karjerą, – toliau pasakojo ji. – Visus pylimams statyti ir Arkadų plyšiams užpildyti panaudotus akmenis iškasė jo senelio įmonė. Tai buvo didžiausias privatus karjeras Niujorke. Bent jau iki praėjusio amžiaus septintojo dešimtmečio, kai įmonę nupirko „Cargill“ kompanija. Patrikas vis dar gyvena šeimos name Taritaune. Kiekvieną rytą iš ten važiuoja į darbą.

Bandžiau įsivaizduoti jauną Patriką jo senelio karjere, kaip jo ryškus įdegis būtų atrodęs drėgnomis ir tamsiomis terasomis išraižytų kalvų šlaitų fone. Kartais vaikai priešindavosi savo šeimos palikimui kone molekulinio lygmeniu – jų kūnuose tarytum išsivystydavo alergija namų kraštovaizdžiui ir apylinkėms. Kitais atvejais jie prisitaikydavo ir nugrimzdavo atgal į bendrą audinį, į pažįstamus tradicijos metmenis ir ataudus. Pati visuomet buvau iš tų, kurie priešinasi. Patrikas, ko gero, irgi.

Reičelė pabudino mane iš minčių.

– Tai einam kavos?

Nustojau neštis į darbą pietus pastebėjusi, kad Reičelė re-tai kada eina valgyti. Vietoj to paprastai tiesiog surūkydavo

porą cigarečių ir išgerdavo kavos. Nustebau supratusi, kad alkis greitai pradingsta ir kad taip sutaupau daugybę pinigų.

– Čia mano yda, – kartą pareiškė ji, užtikta sodo kamputy su smilkstančia cigarete rankoje. – Na, viena iš daugelio.

Išėjusios iš bibliotekos, prisėdome kavinėje, įsispraudusioje palei kolonas prie Try arkados krašto. Arkadoje tarp nesuskaičiuojamos galybės lauko gėlių lyg apgirtusios, kone susidurdamos, dūzgė bitės. Popietės būta tokios šiltos ir kupinos švelnaus gamtos zvimbėsio, kad akimirką pasijutau tarytum pirmą kartą į prabangą įžengusi prasčiokė iš Edith Wharton romano, jau bijanti tos dienos, kai viskas dings it dūmas, bet, kol dar įmanoma, pasiryžusi žūtbūt viską patirti.

Reičelė, padėjusi ranką ant žemos sodą supančios akmeninės sienos, kilstelėjo akinius nuo saulės. Sandalas kabojo jai ant kojos pirštų. Nors beveik visuomet leisdavom laiką kartu, retai kada kalbėdavomės ne apie darbą. Dažniausiai sėdėdavom palinkusios prie senų tekstų, ieškodamos užuominų apie žmones – raganas, šamanus, šventuosius, – tryliktame ar keturioliktame amžiuje galėjusius pranašauti ateitį. Paprastai ne labai ką ir rasdavom. Kęsdama tylą žvelgiau į arkados sienų nišose sustatytas statulas. Reičelė, kaip būdinga itin savimi pasitikintiems žmonėms – tiems, kurie net ir valgydami vieni neatsineša telefono ar knygos, – tingiai stebėjo sodą.

Mums atnešė kapučino su grubiais cukraus kubeliais. Padavėjui nuėjus, Reičelė iš kišenės išsitraukė mažą rudą biskotį. Juos pardavinėjo prie kasos ir nemačiau, kad ji būtų pirkusi užsisakant gėrimų.

– Imk, – perlaužusi pusę sausainio pasiūlė man.

– Ar šitą pavogei?

Ji patraukė pečiais.

– Nenori? Labai skanūs.

Apsižvalgiau.

– O jeigu kas nors pastebės?

– Na ir kas? – Atsikandusi sausainio, darskart stumtelėjo likusią dalį man. Paėmusi sugniaužiau delne. – Nagi, paragauk.

Truputį atsikandusi, likutį pasidėjau ant lėkštutės. Ji sakė tiesą – sausainis nepaprastai skanus.

– Argi melavau?

Papurčiau galvą.

– Ne. Tikrai ne.

Reičelė atsilošė kėdėje. Visa savimi patenkinta.

– Jie būna dar skanesni, kai valgai už dyką.

Darskart apsižvalgiau norėdama įsitikinti, kad padavėjas nemato, kaip valgau man įduoto sausainio gabaliuką, bet akys užkliuvo už akmeninėje sienoje iškaltos figūros – sparnuotos ratą laikancios moters. Per daug metų apsitrynęs reljefo paviršius buvo nusėtas dėmėmis. Prie kūnų, pritvirtintų ant keturių pagrindinių rato stipinų viršaus, buvo išgraviruotos lotyniškos frazės.

– Supranti, ką tie žodžiai reiškia? – paklausė Reičelė pamaciusi, kur žiūriu. – *Regno*, – pasakė ji rodydama į figūrą ant rato viršaus.

– Karaliauju, – automatiškai atsakiau.

Ji linktelėjo.

– *Regnavi*.

– Karaliavau.

– *Sum sine regno*.

– Esu be karalystės.

– *Regnabo*.

– Karaliausiu.

Įsimetusi į kavą cukraus kubelį, Reičelė nužvelgė mane kitomis akimis.

– Žinai, girdėjau, kai kalbėjotės praeitą savaitę. Kad skaitai lotyniškai. Ir dar graikiškai. Gal turi dar kokių paslapčių, Ene iš Vola Volos?

Koks gi gyvenimas be paslapčių, pagalvojau. Bet atsakiau:

– Kad dabar niekas nešauna į galvą.

– Na, mes tai ištaisysim. – Reičelei ištiesus per stalą ranką paimti likusio mano sausainio gabaliuko, man prieš akis sušmėžavo ryškiai raudonas jai ant blyškios riešo odos įsirėžęs satino kaspinas. Jau žinojau, kur esu tokį mačiusi. Bibliotekoje Patrikui tarp pirštų.

Vėliau dažniau išeidavom kartu pailsėti. Kol Reičelė rūkydavo sodų pakraštyje, palaikydavau jai draugiją sėdėdama ant vėsių pylimų akmenų ir siūbuodama kojomis palei vešlios kulkšnis kutenančios vasaros žolės kuokštus. Tada ji ir pradėjo manęs klausinėti. Pirma apie mano romantinius santykius – nieko ypatinga, išskyrus kelis vaikus mokyklos laikais ir vos vieną kitą universitete. Tada apie mano mamą – ką ji veikė, kur užaugo. Ir apie Vola Volą bei Vitmaną – koks ten tas universitetas, kuo garsėja, ar pas mus vyksta apskrities mugių. Mane stebino jos entuziazmas. Jai rūpėjo, kokio dydžio tas miestelis (mažas), kiek jau laiko ten gyvena mano šeima (keturias kartas), kaip ten apskritai (pirma karšta, paskui šalta ir nuobodu) ir kokie buvo Vitmano studentai (kaip Bardo universiteto studentai, tik iš Vakarų pakrantės).

– Aš nesveikai domiuosi dar nelankytomis vietomis, – paaiškino Reičelė. – Ir žmonių santykiais. Kai nepažįsti aplinkos,

gali laisviau įsivaizduoti, kaip galėtų pasisukti istorijos siužetas.

Tačiau kaskart užklausta apie savo santykius ar šeimą ji visuomet pakeisdavo temą, užgesindavo cigaretę ir sakydavo: „Oi, pernelyg nuobodu“ arba „Man įdomiau, kai tu apie save pasakoji“, ir tada grįždavom į biblioteką.

Vieną popietę laukiau jos ant akmeninio suoliuko priešais Bonefonto arkadą, gotikinių arkų ir vitražų apsuptame sode. Greta manęs stovinčiuose moliniuose vazonuose susisukę smilkalinės bosvelijos ir miramedžių kamienai dabino si plunksniškais baltais popietės saulės šilumoje kvepiančiais žiedais. Pasilenkus gėlės brūkštelėjo man per skruostą.

– Jos šiaip spygliuotos, žinok.

Jis nešėsi sodininko įrankių pilną kibirą, o į priekinę suplyšusių ir žemėtų džinsų kišenę buvo susikišęs porą nunešiotų rudų odinių pirštinių.

– Miramedis, – pasakė. – Spygliuotas. – Patraukęs šalin kelias šakas parodė krūvą ilgų juodų dyglių.

Atsitraukiau į kitą suoliuko kraštą.

– Jie tavęs nepuls.

– Žinau.

Nors kažin, ar buvau tuo įsitikinusi. Kažkodėl atrodė, kad visi Arkadų daiktai – meno kūriniai ir netgi gėlės – galėtų bet kada atgyti.

– Egiptiečiai naudojo balzamavimui.

– Prašau?

– Miramedį. Senovės Egipte naudojo ruošdami kūną balzamavimui.

– O Renesanso laikais jį nešiodavo pasikabinę ant kaklo, kad atbaidytų blusas, – pasakiau atgavusi žadą.

Jis nusijuokė.

– Na, manęs dar neatbaidė. Leo, – pasakė durdamas žemėtu pirštu sau į krūtinę.

– Enė.

– Žinau, – pareiškė pasilenkdamas ir kepštelėdamas mano kortelę, – jau mačiau. Tu ta naujokė.

Man linktelėjus jis atsiklaupė greta ir, patraukęs bosvelijos lapus šalin, išsiėmė dideles aprūdijusias cypiančias žirkles, kuriomis karpydavo nudžiūvusius lapus.

– Dirbi su Reičele?

– Ir Patriku.

– Regis, pastaruoju metu – kur vienas, ten ir kitas.

Mesdamas į kibirą nukirptus lapus, pasakė ganėtinai aštriai, kažkaip atsainiai ir šiurkščiai.

– Man jie patinka, – atsakiau nelabai suvokdama, kodėl juos ginu.

Jam atsisėdus ant kulnų, pagaliau pastebėjau jo tvirtus darbinius batus, stiprias, bet ne per daug raumeningas rankas.

– Reičelė visiems patinka, – tarė jis įdėmiai žvelgdamas man į veidą. – Kaipgi galėtų nepatikt?

Visai nenustebau, kad tokiems kaip Leo Reičelė atrodo patraukli. Įsivaizdavau jį stebintį ją, paslapčiomis rūkančią soduose, trinančią tarp pirštų žoleles ir galiausiai pasitepančią aliejumi kaklą. Atsispyriau nenusakomam norui išklausinėti jį visko, ką apie ją žino.

Taigi tariau:

– Gerai ją pažįstat?

Jis mostelėjo aplinkui.

– Pradėjo čia dirbti praeitą rudenį, kai buvo paskutiniame Jeilio kurse. Prieš baigdama studijas dirbdavo tik savaitgaliais.

– Jai leido derinti darbą su universiteto tvarkaraščiu?

Jis papurtė galvą.

– Negi neaišku? Tokios kaip Reičelė Mondrėj gauna viską, ko tik užsigeidžia. – Atkandęs rudos lipniosios juostos gabalą, juo apvyniojo nulūžusią miramedžio šaką. Jis labai švelniai laikė į šoną patraukęs lapus ir tai visai nederėjo prie jo išvaizdos. – O pati, Ene Stilvel? Irgi gauni viską, ko užsigėidi?

Dėl paties klausimo ir to, kaip jis buvo pasisukęs, ant suolo jaučiausi užspeista, tačiau visai nenorėjau ištrūkti.

– Pažįsti dygiają pelžiedę? – Parodė į vazoną kitapus suolo.

– Ne.

– Smidrinių šeimos augalas, bet jeigu per daug suvalgysi, pažeis arba sunaikins raudonuosius kraujo kūnelius.

Nužvelgiau augalą blizgiais žaliais lapais ir skaisčiai raudonomis uogomis.

– Arkadose auginam daug nuodingų augalų, – pareiškė jis. – Būk atsargi. Kai kurie labai gražūs ir atrodo valgomi. Bet geriau nereikia.

– Gal galit man parodyt? – paklausiau staiga užliejus pasitikėjimui, kad galiu prašyti visko, ko noriu. Greta Leo jauteisi tarytum laikydamas ranką virš stiprios, aktyviai pulsuojančios elektros srovės, ir man visuomet trūko drąsos tokią paliesti. Bet dabar troškau prisiliesti prie įtampos kupino laido.

Atsistūmęs nuo žemės ir pakilęs ant kojų, jis nuėjo prie viena kitą stelbiančių žolelių lysvės. Nusekiau paskui.

– Šioje lysvėje auga dėmėtoji mauda ir vaistinė šunvyšnė. Abi, ko gero, pažįsti. Bet turim ir kitų, tarkim, juodąją drignę, vaistinę šunlielę, verbeną ir mandragorą. Čia yra visų viduramžių medicinoje ir magijoje aptinkamų augalų. Tiesą

pasakius, visa šita arkada apsodinta vienuolikto ar penkiolikto amžiaus nuodingaisiais ir vaistiniais augalais. Va ten tos vazos. – Parodė į porą didelių akmeninių indų, kupinų žalių vaškinių lapų ir rožinių žiedų. – Oleandrai. Nepaprastai mirtinas, bet ir labai populiarus kompresų augalas senovės Romoje. Praskleidusi lapus, pamatysi visus užrašus.

Palinkusi į priekį, praskleidžiau maudos lapų kuokštą. Už jų slėpėsi keraminė plytelė su gražiai išgravuotu lotynišku dėmėtosios maudos pavadinimu: *Conium maculatum*.

– O čia turim *Catananche caerulea*, – pareiškė jis laikydamas tarp pirštų mėlyną žiedą.

Ieškodama lentelės patraukiau šalin susipynusius vijoklius. Ten buvo užrašyta: MĖLYNŽIEDĖ KATANANKĖ.

– Anksčiau tikėjo, kad išgydo meilės kančias, – pasakė taip tyliai ir visai čia pat man prie kaklo, kad net plaukai ant sprando pasišiaušė. Nustebau panorusi palinkti dar arčiau.

Uždėjęs nuospaudų nusėtą delną man ant rankos, nusivedė prie kitos lysvės. Viduje pajutau augant visa apimančią traukos bangą, ir šis jausmas nenuslūgo net tuomet, kai pastebėjau po smailia į sodą vedančia arka stovinčią ir mus stebinčią Reičelę. Nežinau kodėl, bet jos stebima pasijutau drąsiau ir kai paleidęs ranką Leo uždėjo delną man ant liemens, visiškai prie jo prisiliejau. Laukdama, kas bus toliau, prikandau iš vidaus lūpą. Priėjome prie pilnos lysvės vaistinių melisų. Jų šiltas citrusinis aromatas maišėsi su aplinkui augančiomis levandomis ir šalavijais.

– Aromatas sustiprės, jeigu užsimerksi, – pareiškė jis užmerkdamas akis ir giliai įkvėpdamas. Kitapus kiemo Reičelė kilstelėjo antakį.

– Turiu eiti, – pasakiau.

Jis pasekė mano žvilgsnį į Reičelę kitapus arkadų.

– Žinoma, – pasakė. – Reičelė visuomet gauna, ko nori.

Norėjau, kad jis atskleistų daugiau, tačiau Reičelė kilstelėjo riešą ir parodė į savo laikrodį. Jau ir taip su Leo praleidau beveik pusvalandį.

– Atsiprašau, – tariau nelabai suvokdama, kaip galėčiau ištrūkti iš keistai intymios akimirkos.

Man priešus Reičelė natūraliai, bet savininkiškai uždėjo man ant pečių ranką.

– Linksminiesi?

– Tiesiog mokiausi apie augalus.

– Ir apie patį mokytoją, ką?

Kol atsidūrėm į biblioteką vedančiame koridoriuje, neatsisukau. Man dirstelėjus atgal, jis karpė tankią blizgiomis juodomis uogomis nusėtą gyvatvorę. Šunvyšnę, kaip sakė Leo.